

4 בדצמבר, 2025

לכבוד

עו"ד גלי בהרב-מיארה
היועצת המשפטית לממשלה

שלום רב,

הנדון: ביטול הסטת תקציבים המיועדים לתוכנית החומש לחברה הערבית – דחוף!

סימוכין: מכתבנו מיום 11.11.2025

1. מכתבנו שבסימוכין טרם נענה על אף הזמן שעבר מאז.
2. במכתבנו הבענו את התנגדותנו לקידומה של הצעת המחליטים "מענים משלימים ודחופים לטיפול בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית ותיקון החלטת ממשלה" (להלן: **ההצעה** או **הצעת המחליטים**), המקודמת על ידי השרה לשוויון חברתי, מאי גולן, ועניינה קיצוץ משמעותי בתקציבי החלטת ממשלה מס' 550 מיום 21.10.2021 לצמצום פערים בחברה הערבית עד לשנת 2026 (להלן: **החלטה 550** או **תוכנית החומש**) והעברתם למשרד לביטחון לאומי לטובת תקצובה של תוכנית למלחמה בפשיעה ובאלימות בחברה הערבית. לפי דיווחים, ההצעה עתידה לעלות לדיון היום, למרות שאינה מופיעה בסדר היום של וועדות שרי הממשלה. במכתבנו טענו כי הצעה זו אינה סבירה, לוקה בחוסר תום לב חמור ובשיקולים זרים, ועתידה להפלות קשות את החברה הערבית.

העתק ממכתב האגודה מיום 11.11.2025 מצורף ומסומן כנספח א'.

3. על אף התנגדותם של ארגונים ומשרדי ממשלה רבים, הצעת המחליטים התעדכנה ונוסף לה קיצוץ תקציבי לטובת שירות הביטחון הכללי (שב"כ), ולא רק לטובת המשרד לביטחון לאומי, כפי שהיה בנוסח ההצעה המקורי. זאת, למרות שטיפול השב"כ בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית צפוי לפגוע קשות בזכויות יסוד של האזרחים הערבים.
4. כאמור, גם משרדי ממשלה רבים מתנגדים בתוקף להצעה זו: ההצעה גובשה ללא התייעצות עם משרדי הממשלה הרלוונטיים הנהנים מתקציבים מכוח החלטה 550, ובלא התחשבות בהשלכות ההרסניות של הקיצוצים על החברה הערבית בתחומי החיים השונים. זאת, תוך פגיעה בהסתמכותם של משרדי הממשלה, הרשויות המקומיות והאזרחים על החלטות ממשלה ותוכניות רב-שנתיות, ובזבוז עבודה רבת שנים והשקעות משמעותיות שנועדו לבניית תשתיות ולקידום תחומים חיוניים בחברה הערבית – השקעות העומדות כעת בפני סכנה ממשית של ירידה לטמיון. להלן יובאו עמדותיהם של חלק ממשרדי הממשלה השונים שתכניותיהם עתידות להיסגר או להיפגע באופן משמעותי ככל שההצעה תעבור:
5. **משרד המשפטים**: בהתאם להתייחסות מטעם משרד המשפטים מיום 9.11.2025, אין בידי המשרד תקציבים לא מנוצלים שמקורם בהחלטה 550, שכן אלו מיועדים להפעלת תוכניות

שונות לחברה הערבית. אחת מהתוכניות שעתידה להיפסק כתוצאה מקידום ההצעה היא תוכנית להסדרת זכויות במקרקעין, אשר לטענת משרד המשפטים הפגיעה בה תהיה "צעד שגוי, שמהותו אינה ברורה, הפוגע במאמצים אותם השקיע המשרד ביישום תוכניות למען פיתוח כלכלי חברתי של החברה הערבית ולחיזוק החוסן האזרחי". עוד נטען במכתב כי הסבת תקציבים מתוכנית החומש לצורך הגדלת תקני המשטרה, מבלי שיוספו במקביל משאבים מתאימים לפרקליטות, צפויה להטיל עומס על מערך התביעה, אשר יפגע ביכולתה של הפרקליטות לתת מענה בתחום הפלילי, ובאופן בלתי נמנע יוביל גם לפגיעה בהרתעה מפני עבירות פשיעה ואלימות (מכתב משרד המשפטים מיום 9.11.2025).

העתק ממכתב משרד המשפטים מיום 9.11.2025 מצורף ומסומן כנספח ב'.

6. **משרד החינוך:** לפי ההצעה, הקיצוץ הצפוי של תקציב משרד החינוך עומד על 388.9 מיליון ש"ח. במכתבו של שר החינוך מיום 1.12.2025, נטען כי אין בידי משרד החינוך עודף תקציבי לשנת 2026 וכי כל התקציבים של המשרד במסגרת החלטה 550 ינוצלו במלואם. עוד נכתב כי "מעבר לפגיעה החמורה בתלמידים בחברה הערבית, פגיעה בתקציבים האמורים תוביל, בין היתר, גם לפיטורי מורים, סגירת כיתות והפרת התחייבויות קיימות מול ספקים".

העתק ממכתב שר החינוך מיום 1.12.2025 מצורף ומסומן כנספח ג'.

7. בהקשר זה יצוין כי חלק ניכר מתוכניות והתקציבים לחינוך בחברה הערבית נשענים על החלטה 550. לפיכך, קיצוץ כה משמעותי צפוי לפגוע באופן חמור בתנועות הנוער, במתנ"סים, בתוכניות לנוער בסיכון ובתוכניות מערכתיות לצמצום פערי התקצוב בין תלמידים בחינוך הערבי לבין תלמידים בחינוך העברי. נוסף על כך, הקיצוץ יוביל לפיטורים נרחבים של מדריכים ומורים המועסקים בתוכניות אלו, ולחיסול עבודה רבת שנים לבניית תשתיות חינוכיות, שהושקעו בה מיליוני שקלים.

8. **משרד הרווחה והביטחון החברתי:** לפי ההצעה, הקיצוץ הצפוי עומד על 49.3 מיליון ש"ח. המשרד מתנגד לקיצוץ בתקציב שמקורו בהחלטה 550, והלין במכתבו על כך שהצעת המחליטים נכתבה ללא תיאום עם משרד הרווחה, וכי "קידום מענים משלימים רק ברמת המשטרה על חשבון מענים נרחבים ממשלתיים שפותחו בין היתר בשדה הרווחה, ייפגע משמעותית בתהליכים שקודמו וניכרת השפעתן בשטח". המשרד עוד ציין כי תקציבי החלטה 550 לשנת 2025 נוצלו כמעט במלואם וכי אין כל אפשרות להפחיתם, וכי "במידה והחלטה זו תעבור, המשרד יאלץ למשוך בחזרה את כל התקציבים שהוקצו לרשויות המקומיות והם ייכנסו לגרעון בשנת התקציב הנוכחית". עוד נכתב כי ההצעה הנוכחית מלמדת כי המשרד לא יוכל להסתמך בעתיד על החלטות ממשלה ולהבטיח תקציבים לרשויות מקומיות וכי "יהיו לכך השלכות מרחיקות לכת על מערכת היחסים בין השלטון המרכזי למקומי".

9. בהתאם לעמדת משרד הרווחה, כתוצאה מהקיצוץ הצפוי במשרד יסגרו 303 תוכניות ושירותים הפועלים ברשויות המקומיות, לרבות תוכניות שעוסקות במניעת הפשיעה והאלימות בחברה הערבית, כמו תוכניות העוסקות בטיפול בהתמכרויות, בילדים ונוער בסיכון ובצעירים. עוד ייפגעו תוכניות שעניינן צמצום הפערים בין החברה הערבית לחברה הכללית בתחומים שונים, ובהן תוכניות העוסקות בטיפול בילדים ומשפחות, מיצוי זכויות, פעילות לאנשים עם צרכים מיוחדים ועוד. עוד נכתב כי מרבית תוכניות האלו לא היו קיימות טרום החלטה 550, ורק בזכות התקציבים שהוקצו במסגרתה, והמאמצים והמשאבים ברבים

שהושקעו לבניית התשתיות לתוכניות אלו, משרד הרווחה הצליח להוציא תוכניות רבות לפועל.

העתק מהמכתב של משרד הרווחה והביטחון החברתי מצורף ומסומן כנספח ד'.

10. לפי ההצעה, הסטת התקציבים הצפויה תועבר למשרד לביטחון לאומי ולשב"כ, בטענה שתקציבים אלו מיועדים למלחמה בפשיעה ובאלימות בחברה הערבית. ההצעה מבקשת להוסיף 1454 תקני כוח אדם למשטרת ישראל, 196 תקנים לשירות בתי הסוהר, ו-510 תקנים לשב"כ. בנוסף, מבקשת ההצעה להקים יחידת מודיעין, מערך מודיעיני משלים בבתי הכלא ומערכות טכנולוגיות משלמות.

11. יצוין, כי למאבק בפשיעה ובאלימות יש מקורות תקציביים משלו, שמקורם בהחלטת ממשלה מס' 549 מיום 24.10.2021 בנושא תכנית לטיפול בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית לשנים 2022-2026 (להלן: **החלטה 549**). עוד יצוין, כי למיטב ידיעתנו, טרם אוישו תקני המשטרה הנדרשים לפי החלטה 549, ולא ברור מה הצורך בתוספת כה גדולה של תקציבים לאיוש תקני משטרה במסגרת תוכנית אחרת.

12. נחזור ונדגיש כי מאבק נכון, ראוי וצודק בפשיעה מחייב מקורות תקציביים משלו. ככל שהתקציב המיועד לתוכנית 549 אינו מספיק לצורך כך, על המדינה לפעול בערוצים אחרים למציאת תקציבים נוספים, ולא לגזול כספים חיוניים לרווחת החברה הערבית מתוך תוכנית החומש. המאבק בפשיעה הוא אינו בעיה של החברה הערבית בלבד, אלא של החברה הישראלית כולה. לא יעלה על הדעת כי רק אזרחים ערבים ייאלצו לשלם לבדם על המאבק בפשיעה, ולהקריב לצורך כך את תשתיות הבריאות, החינוך, התעסוקה, הדיור והרווחה המינימליות המגיעות להם מתוקף היותם אזרחים, במיוחד כאשר השקעה בתחומים אלו מהווה כלי משלים לטיפול בפשיעה בחברה הערבית ולמיגורה. **הצעת המחליטים לא מתחשבת ברווחתה הכלכלית והחברתית של החברה הערבית במסגרת מכלול השיקולים שהסתמכה עליהם, הן כמרכיב חיוני במאבק בפשיעה והן כמטרה בפני עצמה, ולא את הפגיעה הקשה בזכות החברה הערבית לשוויון, ולכן אינה סבירה.**

13. לאור כל האמור, נשוב ונבקש כי הצעת המחליטים לא תקודם.

בברכה,

אלזה בונייה, עו"ד

עביר ג'ובראן, עו"ד

העתקים:

השרה לשוויון חברתי וקידום מעמד האישה, ח"כ מאי גולן

מזכיר הממשלה, מר יוסי פוקס

המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מינהל), ד"ר גיל לימון

שרי הממשלה